

**UCHWAŁA Nr XXIII.....2026
RADY GMINY ZŁOTÓW
z dnia 29 stycznia 2026 r.**

**w sprawie przyjęcia „Sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Opieki
nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.) i w związku z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025”, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Złotów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE
do UCHWAŁY Nr XXIII.....2026
RADY GMINY ZŁOTÓW
z dnia 29 stycznia 2026 r.

w sprawie przyjęcia „Sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025”

Gmina, zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w zakresie zadań własnych realizuje sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Obowiązek sporządzania gminnego programu opieki nad zabytkami wynika z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292 z późn. zm.).

Programy mają na celu w szczególności: uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej; zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania; wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego; podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami; określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków; podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami..

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025 przyjęty został do realizacji uchwałą Rady Gminy Złotów Nr XLIX.481.2022 z dnia 29 września 2022 r. Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Wójt co dwa lata sporządza i przedstawia Radzie Gminy Złotów sprawozdanie z realizacji programu.

Z powyższych względów przyjęcie przedmiotowej uchwały uważa się za uzasadnione.

Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025

I. Wprowadzenie

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025 przyjęty został do realizacji uchwałą Rady Gminy Złotów Nr XLIX.481.2022 z dnia 29 września 2022 r. Podstawowym, ogólnie pojętym założeniem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025 jest ukierunkowanie działań Samorządu Gminnego służących podejmowaniu planowanych działań dotyczących finansowania, inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Program jest uzupełniającym dokumentem w stosunku do innych aktów planowania. Szczegółowe cele do realizacji w ramach Programu określone zostały m.in. w art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i należą do nich:

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292 z późn. zm.) Wójt sporządza co dwa lata sprawozdanie z realizacji Programu, które przedstawia Radzie Gminy. W okresie realizacji niniejszego programu jest to pierwsze sprawozdanie, w związku z powyższym obejmuje cały okres programowania 2022-2025.

II. Gminny program opieki nad zabytkami określa następujące kierunki działań:

7.1. Gminna ewidencja zabytków

a) nieruchomości

1) nieruchomości

- gminna ewidencja zabytków nieruchomości w formie zbioru kart adresowych została wykonana w 2012 r. dla wszystkich obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w wykazie wojewódzkiego konserwatora zabytków z wyłączeniem obiektów nieistniejących.
 - aktualizacja i weryfikacja gminnej ewidencji zabytków:
 - systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną;
 - rozpoznawanie i wprowadzanie do ewidencji zmian powstałych w wyniku rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów;
 - włączanie obiektów do gminnej ewidencji zabytków i wyłączenie obiektów z gminnej ewidencji zabytków w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

2) archeologicznych

- gminna ewidencja zabytków archeologicznych w formie zbioru kart adresowych wraz z mapą topograficzną w skali 1: 25 000 z naniesionymi zabytkami archeologicznymi została opracowana w 2012 r.; dla gminnej ewidencji zabytków archeologicznych został sporządzony wykaz zabytków archeologicznych.
 - uzupełnianie i weryfikacja wykonanej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań oraz uzyskiwanych wyników badań weryfikacyjnych Archeologicznego Zdjęcia Polski, na podstawie informacji otrzymanych od Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

7.2. Gminny plan ochrony zabytków nieruchomości na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

- coroczna aktualizacja planu opracowanego w 2007 r. – na podstawie Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. nr 212, poz. 2153).

7.3. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomości

- udostępnienie niniejszego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022 – 2025 na stronie internetowej Urzędu Gminy Złotów;

- uwzględnianie obiektów zabytkowych przy wyznaczaniu tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych;
- dla zwiększenia atrakcyjności zabytków dla potrzeb turystycznych i edukacyjnych zlecenie wykonania tablic informacyjnych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków – w ramach posiadanych przez Urząd Gminy środków finansowych;
- udostępnianie informacji na temat zasobów dziedzictwa kulturowego z terenu miasta – na bieżąco, podczas opracowywania folderów czy albumów promujących gminę.
- współpraca z instytucjami wprowadzającymi dodatkowe oznakowania na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich w celu ułatwienia dojazdu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków;
- ustalanie z właścicielami obiektów zabytkowych możliwości i zasad ich udostępniania dla celów turystycznych;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami w zakresie popularyzacji ochrony dziedzictwa kulturowego;
- współpraca z sąsiednimi samorządami w celu włączania lokalnych szlaków turystycznych w system ponadregionalny;
- wspieranie stowarzyszeń w opracowywaniu i publikacji materiałów dotyczących historii i zabytków gminy.

7.4. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

- włączenie tematyki ochrony dóbr kultury, a także zasobów zabytków i krajobrazu kulturowego gminy, powiatu i województwa do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę;
- organizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek krajoznawczych, rowerowych po najciekawszych i najważniejszych miejscach w gminie i powiecie oraz przedstawianie obiektów zabytkowych;
- wspieranie imprez propagujących wydarzenia historyczne, kulturalne, etnograficzne związane z regionem;
- udział w szkoleniach i konferencjach poświęconych ochronie dziedzictwa kulturowego.

7.5. Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

- informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na ich remonty;
- merytoryczna pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków;
- nawiązanie współpracy z właścicielami obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przy udziale urzędu ochrony zabytków poprzez:

- rozpowszechnianie wśród nich informacji na temat zasad opieki nad zabytkami, profilaktyki i etyki konserwatorskiej;
- zbieranie od nich informacji na temat przeprowadzonych remontów i odnotowanie tych faktów w kartach adresowych obiektów.
- aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych;
- określanie zasad i możliwości udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe z terenu gminy w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje, ulgi podatkowe).

Od momentu wejścia w życie Ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 1595) w trybie określonym odrębnymi przepisami Rada Gminy może udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane także przy zabytku znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

- poprawa stanu zachowania zabytkowych cmentarzy
- podjęcie próby rozwiązania problemu nieczynnych cmentarzy na terenie gminy; ustalenie w planach zagospodarowania przestrzennego docelowych funkcji cmentarzy poprzez wyszczególnienie, które pozostaną cmentarzami i objęte będą programem rewitalizacji (najlepiej zachowane) na miarę możliwości finansowych gminy, a które stanowiąc będą tereny zieleni urządzonej bądź pozostałości po cmentarzach z zachowaniem starodrzewia; ponadto przeprowadzenie inwentaryzacji fotograficznej i opisowej zachowanych nagrobków i pozostałych elementów nekropolii we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.
- prowadzenie prac bieżących przy zabytkowych cmentarzach w latach 2022 – 2025 po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz właścicielami obiektów, polegających na odkrzaczaniu, usuwaniu śmieci, wycinaniu samosiejek i porządkowaniu nagrobków. W ramach możliwości finansowych gminy i poszczególnych sołectw tworzenie ogrodzeń dla najlepiej zachowanych przestrzennie cmentarzy z dużą ilością zabytkowych nagrobków.

7.6. Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych

W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, ważne jest określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowanie przez inwestorów zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

7.7. Realizacja zadań wynikających z obowiązku opieki nad zabytkami sprawowanej przez właściciela

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje opiekę nad zabytkiem jako działania realizowane przez jego właściciela lub posiadacza, polegające m.in. na prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie oraz korzystaniu z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.

7.7.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków stanowiące własność Gminy Złotów

- *park w Skicu*
- *stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków:*
 - *grodzisko wczesnośredniowieczne w Skicu, stan. 1, obszar AZP 33-30/31;*
 - *osada z okresu wczesnego średniowiecza w Skicu, stan. 2, obszar AZP 33-30/32;*
 - *cmentarzysko ciałopalne ludności kultury pomorskiej w Stawnicy, stan. 2, obszar AZP 31-29/72;*
 - *osada ludności kultury wielbarskiej w Wąsoszu, stan. 9, obszar AZP 33-29/9.*

7.7.2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków nie będące własnością Gminy Złotów

Gmina Złotów nie ma ona możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad zabytkami, które nie są jej własnością, a co za tym idzie - nie ma wpływu na sposób ich użytkowania. Natomiast działania pośrednie wynikające z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jak również polityki gminy polegają na:

- *prowadzeniu edukacji na poziomie szkół podstawowych w zakresie informacji o zasobie zabytków i krajobrazu kulturowego regionu oraz możliwościach ich ochrony,*
- *promowaniu wśród mieszkańców gminy i przybywających tu gości najcenniejszych zabytków,*
- *wspieraniu przy współudziale urzędu ochrony zabytków poczynań związanych z właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem zabytków i ich otoczenia,*
- *określaniu przy sporządzaniu dokumentów planistycznych warunków i sposobów ochrony zabytków wpisanych do rejestru zabytków, jak również figurujących w gminnej ewidencji zabytków,*
- *wykonywaniu dokumentacji fotograficznej i opisowej związanej z problematyką zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych na terenie gminy Złotów (ewidencja gminna),*
- *udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych.*

III. Sposób realizacji wymienionych kierunków działań:

Ad 7.1) Gminna ewidencja zabytków

- Gminna ewidencja zabytków nieruchomości opracowana została pod koniec grudnia 2012 r. Aktualnie posiadamy pełną wymaganą dokumentację dotyczącą wszystkich obiektów zabytkowych i objętych opieką konserwatorską, dodatkowo zweryfikowaną pod kątem stanu zachowania, stanu własnościowego i lokalizacji według oznaczeń ewidencji gruntów.
- Wykonano w 2012 r. gminną ewidencję zabytków archeologicznych w formie kart zespołu stanowisk archeologicznych, zgodnie z wytycznymi Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Pile. Sporządzono mapę dziedzictwa kulturowego gminy Złotów z naniesioną lokalizacją obiektów i obszarów chronionych oraz stref ochrony stanowisk archeologicznych.
- W trakcie realizacji gminnej ewidencji zabytków nieruchomości, wykonanej do końca 2012 r. sporządzono również ewidencję zabytków małej architektury w formie zbioru kart adresowych zabytków w uzgodnieniu z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków. Określono stosunki własnościowe i ustalono szczegółową lokalizację z podaniem numeru działek geodezyjnych.
- W związku z wejściem w życie Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2019 r. poz. 1886) zmienione zostały zasady włączania/wyłączania zabytków do/z wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków. Potwierdzeniem faktu prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomości oraz zabytków archeologicznych przez gminę jest sam fakt przyjęcia uchwałą Rady Gminy Złotów „Gminnego programu opieki nad zabytkami”. Ponadto na kartach adresowych zabytków zastosowano adnotacje potwierdzające zweryfikowanie zawartości i włączenie dokumentu do gminnej ewidencji zabytków.
- W okresie objętym Programem Wójt Gminy Złotów na uzasadniony wniosek właściciela, po uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Pile, na podstawie zarządzenia wyłączył z Gminnej Ewidencji Zabytków następujące obiekty:
 - budynek cieleńnika, usytuowany na działce nr ewid. 421/12 w miejscowości Nowiny, obręb geod. Dzierżążenko,
 - dom nr 10, usytuowany na działce nr ewid. 97 w miejscowości Kleszczyna,
 - budynek mieszkalny nr 32, usytuowany na działce nr ewid. 312/2 w miejscowości Kleszczyna,
 - budynek mieszkalny nr 28, usytuowany na działce nr ewid. 149 w miejscowości Nowa Święta,

- budynek folwarczny, usytuowany na działce nr ewid. 311/4 w miejscowości Stare Dzierżążno,
- budynek gospodarczy w zespole folwarcznym, usytuowany na działce nr ewid. 469/5 w miejscowości Stawnica.

Ad 7.2) Gminny plan ochrony zabytków nieruchomych na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

Plan opracowany został w sierpniu 2007 r. na podstawie Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r., Nr 212, poz. 2153). Plan ten nie był aktualizowany do końca 2025 roku.

Ad 7.3) Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych

- Na stronie internetowej Urzędu Gminy Złotów zamieszczono Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025.
- Rozpowszechniano informacje na temat zasobów dziedzictwa kulturowego z terenu gminy, poprzez dystrybucję kalendarzy, map, danych na stronie internetowej.
- Kilka obiektów wpisanych do rejestru zabytków i umieszczonych w ewidencji zabytków posiada tablice informacyjne, tj. w miejscowości Bługowo na budynku strażnicy, w miejscowości Krzywa Wieś przy cmentarzu ewangelickim z poł. XIX w. oraz przy kościele ewangelickim p.w. św. Małgorzaty z 1914 r.

Ad 7.4) Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

- Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego prowadzona jest w szkołach poprzez włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach.
- W ramach zajęć szkolnych organizowane są wyjazdy, wędrowki, wycieczki krajoznawcze po najciekawszych i najważniejszych miejscach pod względem historycznym w gminie i powiecie.
- Gmina wspiera wydarzenia kulturalne związane z regionem, w tym Krajna Folk Festival w Radawnicy – święto korzeni, kultury i wspólnoty, organizowany przez Uniwersytet Ludowy w Radawnicy. W ramach udzielonej dotacji z budżetu Gminy Złotów Stowarzyszenie dla rozwoju wsi Stawnica i okolic „Blisko Siebie” organizuje „Historyczne potyczki na Górze Zamkowej” jako cykliczne wydarzenie kulturalne promujące region.

Ad 7.5) Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

- Zainteresowani właściciele obiektów zabytkowych są informowani o możliwościach pozyskania środków finansowych na remonty budynków, w szczególności miało to miejsce w przypadku ogłoszenia naboru wniosków o dofinansowanie w ramach Polskiego Ładu - Rządowego Programu Odbudowy Zabytków.
- Nawiązanie współpracy z właścicielami obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przy czynnym udziale Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, polega na rozpowszechnianiu wśród mieszkańców informacji na temat zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej. Zbierane są informacje na temat przeprowadzonych remontów (ewidencja udzielonych pozwoleń konserwatorskich).
- Odbływały się prace bieżące przy niektórych zabytkowych cmentarzach na terenie gminy, polegające głównie na pracach porządkowych tj. odkrzaczaniu i usuwaniu odpadów, a także remoncie ogrodzeń, budowy parkingów, wykonywane również w ramach czynu społecznego przez mieszkańców.
- Zasady udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje) określone zostały w uchwale Nr LXVII.662.2024 Rady Gminy Złotów z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków. Uchwała wyeliminowała z obrotu prawnego uchwałę Nr XLV/460/14 Rady Gminy Złotów z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków i została m.in. dostosowana do obowiązujących przepisów w zakresie pomocy publicznej, tj. że w przypadku ubiegania się o dotację na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą, będzie ona stanowić pomoc de minimis.

Ad 7.6) Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych

- Wszystkie projekty decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu analizowane są pod kątem spełnienia zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków. W decyzjach wprowadzane są odpowiednie zapisy dotyczące ochrony zabytków archeologicznych zalecane w opiniach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- W opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych określone są zasady ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków, w uzgodnieniu z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

- Respektowane są przez Gminę, jako inwestora zadań publicznych, wymogi dotyczące ochrony zabytków archeologicznych zawarte w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Ad 7.7) Realizacja zadań wynikających z obowiązku opieki nad zabytkami sprawowanej przez właściciela

Gmina Złotów nie będąc właścicielem obiektów architektury wpisanych do rejestru zabytków nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad tymi zabytkami, a co za tym idzie możliwości wpływu na sposób ich użytkowania. Natomiast działania pośrednie wynikające z ustawy, jak również polityki gminy Złotów polegały w szczególności na wykonaniu dokumentacji fotograficznej i opisowej związanej z problematyką zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych na terenie gminy Złotów (ewidencja gminna), określaniu przy sporządzaniu dokumentów planistycznych i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, zasad i sposobów ochrony zabytków wpisanych do rejestru zabytków, jak również figurujących w ewidencji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz wspieraniu i promowaniu zamierzeń związanych z właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem zabytków i ich otoczenia.

Obecnie Gmina Złotów, nie licząc stanowisk archeologicznych, jest właścicielem jednego obiektu zabytkowego wpisanego do rejestru zabytków tj. parku w Skicu. W 2013 r. Gmina Złotów po otrzymaniu dotacji od Samorządu Województwa Wielkopolskiego w ramach konkursu „Pięknieje Wielkopolska Wieś” wykonała zadanie polegające na rewitalizacji zabytkowego parku w Skicu. Od tego okresu, również przy zaangażowaniu mieszkańców, prowadzone są w parku prace utrzymaniowe i porządkowe.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na właściciela obiektu zabytkowego utrzymanie go w należytym stanie technicznym oraz do ponoszenia wynikłych z tego tytułu kosztów. Samorządy różnych szczebli oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wojewódzcy konserwatorzy zabytków na sformalizowanych zasadach mogą udzielać pomocy w finansowaniu prac remontowych, restauracyjnych przy zabytku wpisanym do rejestru. Pomoc taka udzielana jest na wniosek zainteresowanego – właściciela obiektu. Istnieje zasada współdziałania różnych organów przy rozpatrywaniu wniosków w tym przedmiocie i przyznawaniu dotacji.

Wsparciem finansowym, z którego skutecznie skorzystała Gmina Złotów był Rządowy Program Odbudowy Zabytków realizowany w ramach Polskiego Ładu. Gmina pozyskała środki finansowe na termomodernizację i remonty następujących obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, do których posiada tytuł prawny:

1. Szkoła w Zalesiu – zadanie pn. „Termomodernizacja szkoły podstawowej w Zalesiu”. Zadanie polegało na ociepleniu ścian szczytowych - fundamentowych poniżej poziomu gruntu, od poziomu gruntu do poziomu zero, cokołu i ścian ponad cokołami, ścian z wejściem bocznym i ścian z wejściem głównym. Ocieplenie ścian budynku zrealizowane zostało w systemie STOPPER przez przyklejenie płyt styropianowych,

ocieplenie ścian z cegły płytami styropianowymi przymocowanymi za pomocą dybli plastikowych. Ściany fundamentowe dodatkowo zostały zaizolowane przeciwwilgociowo. Ściany zostały dwukrotnie pomalowane farbami emulsyjnymi z gruntowaniem.

Roboty budowlane przewidywały także obróbki blacharskie ścian, parapetów i wiatrownic na szczytach. Odtworzono na szczytach gzymsy podokienne. Wokół budynku wykonano chodnik z kostki brukowej betonowej. Wymienione zostały okna zespolone, rozwierane i uchylno-rozwierane jednodzielne i dwudzielne na okna z PCW. Odtworzono napis daty na elewacji budynku - „1908”. Wykonano remont wejścia do kotłowni – schodów betonowych, z ociepleniem ścian i malowaniem wymieniono drzwi metalowe wsypu. Odnowiony został komin nad dachem oraz wymieniona instalacja odgromowa i wykonana instalacja drenażowa.

Finansowanie:

- całkowita wartość inwestycji: 228 000,00 zł, w tym:
- dofinansowanie Polski Ład: 223 440,00 zł,
- udział własny: 4 560,00 zł.

2. Szkoła Podstawowa w Stawnicy – zadanie pn. „Termomodernizacja budynku szkoły podstawowej w Stawnicy”.

Termomodernizacja polegała na dociepleniu płytami styropianowymi od poziomu zero: ścian budynku z cegły i ościeży z cegły o powierzchni do 700 m², przy użyciu gotowych zapraw klejących wraz z przygotowaniem podłoża i ręcznym wykonaniem wyprawy elewacyjnej cienkowarstwowej z gotowej suchej mieszanki. W ramach robót zostały obsadzone parapety zewnętrzne blachą powlekaną z bocznymi osłonami oraz odnowione gzymsy budynku. Powierzchnie zewnętrzne tynków były dwukrotnie malowane farbami emulsyjnymi. Termomodernizacja poniżej poziomu zero została wykonana z zastosowaniem izolacji przeciwwilgociowych i styropianu hydro do fundamentów. Nastąpiła wymiana okien z obróbką przy zachowaniu ich historycznego charakteru. Wykonano elementy zewnętrzne konieczne przy zakresie prac termomodernizacyjnych, polegające m.in. na dostosowaniu obróbek blacharskich pokrycia dachowego do wykonanego docieplenia ścian i odnowienie schodów przy wejściu głównym do budynku.

Finansowanie:

- całkowita wartość inwestycji: 528 392,58 zł, w tym:
- dofinansowanie Polski Ład: 517 824,72,00 zł,
- udział własny: 10 567,86 zł.

3. Sala wiejska w Buntowie – zadanie pn. „Wymiana pokrycia dachowego Sali wiejskiej w Buntowie”.

W ramach robót budowlanych przeprowadzono rozbiórkę i utylizację istniejącego pokrycia z dachówki karpiówki, wzmocnienie krokwi i konstrukcji drewnianych,

ułożenie nowego pokrycia dachowego – dachówki karpiówki ceramicznej w koronkę, obróbki blacharskie i prace wykończeniowe. Łączna powierzchnia dachu objętego wymianą to ok. 360 m².

Finansowanie:

- całkowita wartość inwestycji: 136 157,31 zł, w tym:
- dofinansowanie Polski Ład: 133 434,16 zł,
- udział własny: 2 723,15 zł.

Warunki udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje) określone zostały w uchwale Nr LXVII.662.2024 Rady Gminy Złotów z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

Gmina Złotów jako Beneficjent pozyskała dofinansowanie z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków realizowanego w ramach Polskiego Ładu na obiekty, do których nie posiada tytułu prawnego, co wynikało z zasad Programu. Dofinansowanie mogło być przyznane jedynie w przypadku zapewnienia przez wnioskodawcę udziału własnego, co zostało spełnione poprzez udzielenie dotacji na podstawie uchwały nr LXVII.662.2024 Rady Gminy Złotów z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków. W okresie obowiązywania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025 z budżetu Gminy Złotów udzielono dotacji na następujące zadania:

1. „Remont kościoła filialnego pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Zalesiu” – dotacja dla Parafii Rzymskokatolickiej świętych Apostołów Piotra i Pawła w Złotowie.

Roboty budowlane dotyczyły wymiany pokrycia dachowego poprzez zdjęcie istniejącego poszycia dachowego, demontażu rynien, łatowaniu i prostowaniu dachu, montażu rynien z obróbkami blacharskimi oraz montażu nowego pokrycia dachowego - dachówki karpiówki.

Finansowanie:

- całkowita wartość inwestycji: 116 505,60 zł, w tym:
- dofinansowanie Polski Ład: 114 175,48 zł,
- dotacja Gmina Złotów: 2 330,12 zł.

2. „Remont elewacji kościoła pw. św. Jakuba w Sławianowie wraz z pracami konserwatorskimi” – dotacja dla Parafii Rzymsko-Katolicka p.w. św. Jakuba Apostoła w Sławianowie.

W ramach zadania wykonano remont elewacji kościoła wpisanego do rejestru zabytków oraz konserwację zabytkowych rzeźb. Główne roboty budowlane, które zostały wykonane w ramach elewacji to: odbicie tynków zewnętrznych na ścianach,

filarach, pilastrach z zaprawy cementowo-wapiennej; uzupełnienie tynków zewnętrznych kategorii III z zaprawy renowacyjnej; dwukrotna impregnacja metodą smarowania preparatami olejowymi desek i bali, malowanie elewacji; wywiezienie gruzu powstałego z odbicia tynków.

Konserwacja zabytkowych rzeźb drewnianych polichromowanych, złożonych z grupy ukrzyżowania (postać Chrystusa, Matki Boskiej, św. Jana) polegała na wykonaniu dokumentacji konserwatorskiej stanu zachowania rzeźb, demontażu, zabezpieczeniu w pracowni konserwatorskiej, czyszczeniu, przemaalowaniu, podklejeniu odspojonych fragmentów warstwy malarskiej, dezynfekcji i dezynsekcji struktury drewna oraz jej impregnacji. Każda odnowiona rzeźba została zamontowana na pierwotnych miejscach na belce tęczowej w kościele.

Finansowanie:

- całkowita wartość inwestycji:	144 144,76 zł, w tym:
- dofinansowanie Polski Ład:	141 261,86 zł,
- dotacja Gmina Złotów:	2 882,90 zł.

3. „Remont zabytkowego Młyna – wiatraka typu holender w miejscowości Święta” – dotacja udzielona osobie fizycznej.

W 2024 roku została udzielona dotacja z budżetu Gminy Złotów na wykonanie projektu budowlanego w kwocie 19 560,00 zł.

W roku 2025 dotacja dotyczyła remontu dachu zabytkowego wiatraka polegającego na rozbiórce zniszczonych elementów, usunięciu powłok dekarских, wymianie części belek – krokwi, deskowania, montażu opierzeń blacharskich, położenia papy asfaltowej i termozgrzewalnej, montażu włazu dachowego. Prace dotyczące części stropów nad I, II i III kondygnacją polegały na: rozbiórce zniszczonych elementów, wymianie konstrukcji drewnianych belek stropowych, deskowaniu i pracach murarskich.

Finansowanie:

- całkowita wartość inwestycji:	121 716,51 zł, w tym:
- dofinansowanie Polski Ład:	119 282,17 zł,
- dotacja Gmina Złotów:	2 434,34 zł.

Podjęte przez Gminę działania przyczyniły się do zahamowania procesów degradacji objętych dotacją zabytków i doprowadziły do poprawy stanu ich zachowania, a także spowodowały ich wyeksponowanie i zwiększyły ich atrakcyjność dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych, co przyczyniło się do realizacji celów Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025.